_№__ «__» «__» 2020ж.
Педкеңесте қаралды

Бекітемін:_______ Б.Д.Сейлханов
Т.Жүргенов атындағы ЖОБМ КММ директоры

Келісемін:_______ Қ.Д.Жарымбетов
Аудандық білім бөлімі басшысы

Тақырыбы

Ойна, домбыра

жеке және топтық сабақ

Класы: 7 «а», «ә», «б»

Орындаған: А.С.Прмаганбетова
Музыка пәнінің мұғалімі

Ә/Б отырысында қаралды:

№__ хаттама ____ ____ 2020 ж.

Ә/Б жетекшісі: __________ Е.Д.Жетибаев

Тексерілді: ________ Н.Б.Құдайбергенов
Тәрбие ісінің меңгерушісі

Түсінік хат

Бүгінгі таңда қазақ халқының ұлттық- мәдени қайта өркендеуі жағдайында жеткіншек ұрпақты жан-жақты тұлға ретінде тәрбиелеудің заңды қажеттілігі арта түсуде.

Домбыра ерте заманнан бері халқымызбен бірге жасасып келе жатқан,оны рухани жан серігіне айналған музыкалық аспаптардың бірі. Сондықтан домбыра үйренуде оқушының бойында икем, талпыныс, сабырлық және төзімділік болу керек. Домбыра үйірмесінде оқушы домбыра аспабымен қыр-сырын ұғынып, домбыра үйренеді.

Үйірме оқушыларды ұлттық өнерге баулу мақсатында ұйымдастырылып отыр. Оған домбыра аспабына қызығушылық оятқан, оны үйренуге ынталы, 7 сыныптың оқушылары тартылды. Үйірменің балаларға берері көп. Оларға ұлттық аспаптар туралы мағұлматтар беріліп, домбыра аспабының құрылысы түсіндіріледі. Домбыраны қалай ұстау, домбыра қағыстарын үйренуге назар аударылады. Аспаптың тарту техникасына көп көңіл бөлінеді.Үйірмеде топтық, жұптық және жеке оқушылармен жұмыстар жүргізіледі.Халық күйлері үйретіледі.

Мақсаты:

Домбыра аспабын ұлттық тәрбие құралы ретінде кеңінен қолдана отырып, аспапқа деген қызығушылығын арттырып, оқушыны домбырада ойнауға үйрету.

Міндеті:

- Ұлттық аспап домбыраның құрылысы мен танысу

Домбырамен күй тартып ән айтып үйрену. Домбыраны нақышына келтіріп орындау. Ұлттық дәстүр мен салт саны тағылымын жас жеткіншек бойына сіңіру. Ұлт өнеріне деген қызығушылықпен сүйіспеншілігін арттыру.

Пәнаралық байланыс:

- Қазақ әдебиеті, Қазахстан тарихы, өнер пәндерімен байланыстыра оқыту.

Мәдениеттану, өнертану мамандықтарына баулу, ұлттық өнерімізді дамыту бағытындағы мамандықтарға бейімдеу. Қазақ

Көрнекіліктер:

CD диск, магнитафон, компютер, интеративті тақта, слайдтар, портреттер, суреттер, домбыра аспабы.

Күтілетін нәтиже;

Қазіргі заман талабына сай домбыра аспабын жақсы деңгейде меңгерген халықтық музыка тарихынан хабардар эстетикалық тәрбиені, дүниетанымы жоғары, жан-жақты қалыптасқан бәсекеге қабілетті жеке тұлға даярлау.

Домбыра үйірмесінің мазмұндық бөлімі.

Аптасына 1 сағаттан, барлығы 34 сағат.Бағдарламаның баст теміркағызы балаларға домбыра үйрету арқылы олардың жалпы халық өнеріне деген ынтасын арттыру.

Домбыра аспабының шығу тарихы

Домбыра бар жерде қазақ халқының тілі,өнері, тарихы бірге жүреді. Домбыра – қазақ халқының ең кең тарған екі ішекті өн пернелі музыкалық аспабы.Ол- қазақтар өмірнде маңызды орын алатын өзіндік музыкалық сипаты бар аспап.Қазақ халхының ұлттық аспабы домбыра туралы аңыз әңгімереге тоқталып, оның қалай пайда болғаны жайында айтылады.Аңыз әңгімелер өте көп.

Домбыраның құрылысы

Домбыра құрылысы бірнеше бөліктен тұрады;басы,құлақтары,пернелер,мойын,шанақ,бетқақпақ,ілгек және ішектер. Сондай-ақ оның көптеген қосымша бөлшектері бар[тиек,кемер ағаш, тұжым ағаш, бастырма, ойық,қалқа,түйме,өрнек,желкелік]. Домбыра тиегі үш түрлі болады[шайтан тиек,негізгі тиек,табалдырық тиек]

Домбырашының отырысы мен аспап ұстауы

Домбырада ойнғанда ер бала мен қыз бала орындықта тік отыру мәнерімен ерекшеленеді. Орындықта тік отырғанда домбыраның басы оқушының көз тұсына ал, шанағын оң қолдың шынтағымен қысып бекітіп арту керек. Осы сабақта аспапта ойнау, орындықта дұрыс отыру тәсілдері көрсетілді.

Домбыра қағыстар.Саусақтармен жұмыс жасау

Домбыра тартып үйрену әуелі ашық шекті қағыстардан басталады. Домбыраны алғаш меңгеру барысында оқушы қолдарын еркін әрі бос қозғалтып үйренуі керек. Қағыс пен перне басуда екі қолдың үйлесімін келтіру,т.с сияқты алғашқы ойнау тәсілдері домбыра ойнау шеберлігінің негізі болып табылады. Домбыра аспабының негізгі екі түріне байланысты.Аспапта күй орындаудың екі түрі(текпе) мен (шертпе) қағыстары қалыптасқан.Сазды күйлер Арқа өңірінде,ал төкпе күйлер бастыс аймақтарда кең тараған.Домбыра шертудің (сұқпа) (сұқ және орта саусақпен шертіп ойнау), (ішекті бос күйінде қағып, пернені басып отыру).

Домбыра үйірмесінің мазмұндық бөлімі.

Аптасына 1 сағаттан, барлығы 34 сағат.Бағдарламаның баст темірқағызы балаларға домбыра үйрету арқылы олардың жалпы халық өнеріне деген ынтасын арттыру.

Домбыра аспабының шығу тарихы

Домбыра бар жерде қазақ халқының тілі,өнері, тарихы бірге жүреді. Домбыра – қазақ халқының ең кең тарған екі ішекті он пернелі музыкалық аспабы.Ол- қазақтар өмірнде маңызды орын алатын өзіндік музыкалық сипаты бар аспап.Қазақ қалхының ұлттық аспабы домбыра туралы аңыз әңгімереге тоқталып, оның қалай пайда болғаны жайында айтылады.Аңыз әңгімелер өте көп.

Домбыраның құрылысы

Домбыра құрылысы бірнеше бөліктен тұрады;басы,құлақтары,пернелер,мойын,шанақ,бетқақпақ,ілгек және ішектер. Сондай-ақ оның көптеген қосымша бөлшектері бар[тиек,кемер ағаш, тұжым ағаш, бастырма, ойық,қалқа,түйме,өрнек,желкелік]. Домбыра тиегі үш түрлі болады[шайтан тиек,негізгі тиек,табалдырық тиек]

Домбырашының отырысы мен аспап ұстауы

Домбырада ойнағанда ер бала мен қыз бала орындықта тік отыру мәнерімен ерекшеленеді. Орындықта тік отырғанда домбыраның басы оқушының көз тұсына ал, шанағын оң қолдың шынтағымен қысып бекітіп арту керек. Осы сабақта аспапта ойнау, орындықта дұрыс отыру тәсілдері көрсетілді.

Домбыра қағыстар.Саусақтармен жұмыс жасау

Домбыра тартып үйрену әуелі ашық шекті қағыстардан басталады. Домбыраны алғаш меңгеру барысында оқушы қолдарын еркін әрі бос қозғалтып үйренуі керек. Қағыс пен перне басудағы екі қолдың үйлесімін келтіру,т.с сияқты алғашқы ойнау тәсілдері домбыра ойнау шеберлігінің негізі болып табылады. Домбыра аспабының негізгі екі түріне байланысты.Аспапта күй орындаудың екі түрі(текпе) мен (шертпе) қағыстары қалыптасқан.Сазды күйлер Арқа өңірінде,ал төкпе күйлер бастыс аймақтарда кең тараған.Домбыра шертудің (сұқпа) (сұқ және орта саусақпен шертіп ойнау), (ішекті бос күйінде қағып, пернені басып отыру).

Нормативтік бөлім

Барлығы – 34 сағат, 7 - сыныптарға

Өткізілетін сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Уақыты	Уақыты	Уақыты
		7 А	7 Ә	7 Б
Кіріспе сабақ. Каникул кезінде алған музыкалық әсерлері.	1	2.09.20.	2.09.20	2.09.20
Домбыра және оның түрлерін қайталау.Үйренген шығармаларын орындату.	1	9.09.20	9.09.20	9.09.20
Домбыраның құрылысы, оның бөліктерін қайталау.	2	16,23.09.20.	16,23.09.20	16.23.09.20
Домбырашының отырысы мен аспап ұстауы.Үйренген жаттығуларын қайталау.	2	30.09.20 7.10.20.	30.09.20 7.10.20	30.09.20 7.10.20
(Қос Алқа) күйі 1-буын үйрену.	2	14,21.10.20.	14,21.10.20	14.21.10.20
(Қос Алқа) күйі. Күйші композиторлар.Күй тыңдау.	2	28.10,4.11.20.	28.10.4.11.20	28.10.4.11.20
Дәулеткерей. (Қос Алқа) күйі 2- буын үйрену.	2	18.11.20 25.11.20.	18.11.20 25.11.20	18.11.20 25.11.20
Дәулеткерей. (Қосалқа) күйі 2- буын орындау.Халық әні (Қогалы- ай)	2	2.12.20 9.12.20.	2.12.20 9.12.20	2.12.20 9.12.20
Қазақ халқының ұлттық саз аспаптары.	2	23.12.20. 30.12.20.	23.12.20 30.12.20	23.12.20 30.12.20.
Қуанышым-қазынам әнін үйрену.	2	13.01.21 20.01.21	13.01.21 20.01.21	13.01.21 20.01.21
Тойбастар күйін тыңдау, 1-буынын үйрену.	2	27.01.21 3.02.21	27.01.21 3.02.21	27.01.21 3.02.21
Тойбастар күйі 2-буыны	2	10.02.21 17.02.21	10.02.21 17.02.21	10.02.21 17.02.21

Пайдаланған әдебиеттер;

Оқушыларға арналған әдиебеттер;

1. Ғасырлар пернесі А.Қ.Жұбанов

2. Қазақтың ұлттық күйлері С.Бүркітов

3. Сазды аспаптар сыры О.Бейсенбекұлы

4.Ән өнері және уақыт М.Ахметова

5. Оқушылардың халық аспаптар оркестрі,методикалық нұсқау

6. Қазақтың музыкалық аспаптары Б.Сарыбаев

7. Өскен өнер А.Қ.Жұбанов

8. Домбыра үйрену мектебі Л.Хамиди,Б.Ғизатов

9. Домбыра сазы Т.Мерғалиев

10. Домбыра үйрену өнері А.Жайымов

Мұғалімге арналған әдебиеттер;

1. Домбай Н. «Ана тілі» газеті, «Күй құдіреті» мақаласы.http;//analiti.kz/
2. Күй (реферат) Жарияланды 31-01-2012.bes-asyl.kz/реферат/әдебиет/күй-реферат Бес Асыл.kz
3. Домбыра пәні мұғалімін даярлаудың кейбір әдіс-тәсілдері
4. Жұбатырова Айгерім. http;//kk.convdocs.org/docs/index
5. Уикипедия-ашық энциклопедиясынан алынған мәлімет http;kk.wikipedia.org/wiki/Домбыра
6. Тастанов Х Домбырадан сабақ беру методикасы. Алматы
7. Хамиди Л. Гизатов Б Домбыра үйрену мектебі. Алматы
8. А. Жұбанов Ән- күй сапары Алматы
9. А.Жұбанов Өскен өнер Алматы
10. А.Жұбанов Құрманғазы

Домбыра үйірмесіне қатысатын оқушылардың тізімі

№	Аты-жөні	Сыныбы	Класс жетекшісі
1	Алипбаев Темірлан	7«А»	Бегімбаева Гүлнара
2	Базарбай Шамшынахар	7«А»	Бегімбаева Гүлнара
3	Бақыт Нұрасыл	7«А»	Бегімбаева Гүлнара
4	Боранбаев Дарын	7«А»	Бегімбаева Гүлнара
5	Сағынбекқызы Алтынзер	7«А»	Бегімбаева Гүлнара

№	Аты-жөні	Сыныбы	Класс жетекшісі
1	Алекешұлы Әлішер	7«Ә»	Еспенбетова Гүлниса
2	Амитханқызы Гүлнара	7«Ә»	Еспенбетова Гүлниса
3	Байжасар Гүлнұр	7«Ә»	Еспенбетова Гүлниса
4	Елекешова Еркем	7«Ә»	Еспенбетова Гүлниса
5	Күншығар Айдос	7«Ә»	Еспенбетова Гүлниса
6	Шаңар Индира	7«Ә»	Еспенбетова Гүлниса

№	Аты-жөні	Сыныбы	Класс жетекшісі
1	Ақділда Аружан	7«Б»	Серімова Зәуре
2	Дүйсенқызы Аружан	7«Б»	Серімова Зәуре
3	Күншығар Ардана	7«Б»	Серімова Зәуре
4	Қапан Ақнұр	7«Б»	Серімова Зәуре
5	Төлепбаев Мирас	7«Б»	Серімова Зәуре
6	Тынымбай Аружан	7«Б»	Серімова Зәуре
7	Жолай Нұрдәулет	7«Б»	Серімова Зәуре